

ผู้เขียนบทความ อาจารย์ ทันตแพทย์ ดร. วัชรพงษ์ ต้นประสงค์

โรคปริทันต์ หรือที่รู้จักกันในชื่อ “โรครำมะนาด” เป็นโรคติดเชื้ออีกชนิดหนึ่งที่พบได้บ่อยในผู้สูงอายุ โดยคราบจุลินทรีย์ ทั้งบนผิวฟัน และร่องเหงือก จะกระตุ้นให้เกิดการอักเสบของร่างกาย ทำให้อวัยวะรอบ ๆ ฟันไม่ว่าจะเป็นเหงือก กระจุกเหงือก ฟัน เอ็นยึดปริทันต์ เกิดการอักเสบ ผลสุดท้ายจะเกิดการละลายตัวของ กระจุกและความเสียหายของอวัยวะปริทันต์ข้างต้นโดยรอบ ส่งผลก่อให้เกิดการร่นของเหงือก มีการโยกของซี่ ฟัน และการหลุดของฟันไปในที่สุด

นอกจากนั้นการมีเหงื่อกร่น ร่วมกับการมีผิวรากฟันสัมผัสต่อสภาวะช่องปากนั้น มีโอกาสเสี่ยงในการเกิดโรคฟันผุในตำแหน่งรากฟันมากกว่าตำแหน่งอื่น เนื่องจากรากฟันนั้นมีส่วนประกอบของสารอนินทรีย์ที่น้อยกว่า ทำให้เกิดการผุกร่อนได้รวดเร็วกว่าบริเวณอื่นๆ ในการป้องกันโรคปริทันต์ แนะนำให้ทำความสะอาดด้วยการแปรงฟันอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง ร่วมกับการใช้ไหมขัดฟันเป็นประจำ นอกจากนั้นการชุดหินน้ำลายเป็นประจำ ทุก ๆ 6 เดือน สามารถช่วยลดการอักเสบและการดำเนินโรคได้อีกด้วย ในกรณีที่ผู้ป่วยมีการร่นของเหงื่อกร่นร่วมกับมีช่องว่างระหว่างฟันที่มากขึ้นแล้ว การใช้อุปกรณ์เฉพาะตามคำแนะนำของทันตแพทย์ถือเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตามกรณีไป

การสูญเสียฟัน และปัญหาเกี่ยวกับฟันเทียม เมื่อฟันและอวัยวะปริทันต์ถูกทำลายโครงสร้างจากปัจจัยต่างๆ โดยเฉพาะโรคที่กล่าวไปข้างต้นผู้สูงอายุมักจะมีปัญหาการทานอาหารลำบาก มีประสิทธิภาพในการบดเคี้ยวลดลง อวัยวะเทียมจึงเป็นวิธีที่ทันตแพทย์เลือกใช้สำหรับแก้ปัญหาข้างต้น แต่อย่างไรก็ตามวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้กับผู้ป่วยนั้นย่อมมีข้อจำกัดและต้องการดูแลรักษาอย่างถูกต้องเหมาะสม โดยปัญหาที่พบได้มากในกลุ่มผู้สูงอายุที่ใช้ฟันเทียมชนิดถอดได้ คือ ปัญหาการติดเชื้อราในช่องปาก โดยมีสาเหตุจากพฤติกรรมการใช้งาน เช่น การใส่ฟันเทียมนอน รวมทั้งการทำความสะอาดที่ไม่เหมาะสม นอกจากการติดเชื้อบริเวณช่องปากแล้วเชื้อโรคในช่องปากสามารถเป็นสาเหตุ ในการเกิดปอดติดเชื้อในคนไข้ที่มีความเสี่ยงในการเกิดการสำลักอีกด้วย โดยวิธีในการทำความสะอาดฟันปลอมนั้นแนะนำ ให้ทำความสะอาดด้วยแปรงสีฟันขนนุ่มร่วมกับสารทำความสะอาดที่ไม่มีผงขัด เพื่อลดการสึกกร่อนของชั้นฟันเทียมควรถอดทำความสะอาดทุกครั้งหลังทานอาหาร โดยหากไม่ความจำเป็นจะต้องเข้าสังคม หรือทานอาหาร แนะนำให้ผู้ป่วยถอดฟันปลอมเพื่อให้สันเหงือกพักให้ได้มากที่สุด ห้ามใส่ฟันเทียมนอนโดยเด็ดขาดเนื่องจากจะทำให้เกิดภาวะที่เหมาะสมของการเจริญเติบโตของเชื้อโรคต่างๆ

ปัญหาน้ำลายน้อย เกิดได้จากหลายเหตุปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นการได้รับรังสีรักษาบริเวณใบหน้าและช่องปาก การทานยาที่มีผลต่อการผลิตและหลั่งน้ำลาย โรคติดเชื้อหรือโรคทางพันธุกรรม ที่มีผลต่อการสร้างน้ำลาย โดยน้ำลายนั้นทำหน้าที่คลุกเคล้าอาหารก่อนการกลืน รวมไปถึงส่วนประกอบของน้ำลายนั้นมีสารต้านเชื้อจุลินทรีย์และสารปรับสมดุลความเป็นกรดในช่องปาก โดยเมื่อเกิดภาวะน้ำลายน้อยจะทำให้เกิดการทานอาหารลำบาก รวมไปถึงการมีอัตราการเกิดฟันผุเพิ่มมากขึ้น ในปัจจุบันมีวิธีการรักษาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกระตุ้นการผลิต และหลั่งน้ำลายด้วยยา การใช้น้ำลายเทียม ในกรณีที่ต่อมน้ำลายไม่สามารถผลิตน้ำลายได้ทั้งนี้วิธีการรักษานั้นจะขึ้นอยู่กับสาเหตุของการเกิดของภาวะน้ำลายน้อย และความสามารถในการหลั่งน้ำลายของผู้ป่วยแต่ละคน

ปัญหามะเร็งช่องปาก เกิดจากปัจจัยต่างไม่ว่าจะเป็นผลจากพันธุกรรมร่วมกับสภาวะแวดล้อม ปัจจุบันสาเหตุการเกิดมะเร็งยังไม่ทราบแน่ชัด โดยมะเร็งชนิดที่พบได้มากที่สุดที่สุดในช่องปาก คือ มะเร็งชนิดสควamous เซลล์ (Squamous cell carcinoma) ซึ่งถือว่าเป็นมะเร็งผิวหนังชนิดหนึ่งโดยการป้องกัน แนะนำให้คนไข้มาตรวจช่องปากและพบทันตแพทย์เป็นประจำ นอกจากมิติของโรคทางทันตกรรมแล้ว การดูแลรักษาผู้ป่วยสูงอายุนั้นมีความท้าทายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโรคทางระบบ การใช้ยาหลากหลายประเภทที่มีผลต่อทางทันตกรรม การสื่อสารกับผู้ดูแลความร่วมมือจากผู้ป่วย ความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วย รวมไปถึง

ระบบบริการสุขภาพ ซึ่งในประเทศไทยเอง ยังไม่ครอบคลุมผู้ป่วยที่ติดบ้าน ติดเตียงและไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ดังนั้น ในอนาคตการปรับเปลี่ยนวิธีการในการรับมือกับปัจจัยหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาเทคนิควิธีการรักษา รวมไปถึงการคำนึงถึงปัจจัยในเชิงสังคมศาสตร์ จะสามารถช่วยให้การดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในประเทศไทยนั้นครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น